

بررسی میزان توجه به تحکیم بنیان خانواده به تفکیک پایه های تحصیلی در کتب درسی
دوره متوسطه و ساختار محتوا

مجتبی ملک زادگان

چکیده

هدف پژوهش حاضر، بررسی میزان توجه به تحکیم بنیان خانواده به تفکیک پایه های تحصیلی در کتب درسی دوره متوسطه و ساختار محتوا می باشد به همین منظور به تجزیه و تحلیل کتب درسی دوره متوسطه پرداخته شده است. جامعه مورد نظر در این تحقیق عبارت انداز: تمامی کتابهای دوره متوسطه، اما نمونه مورد نظر ۶ کتاب (دین و زندگی اول، دوم، سوم دبیرستان و دین و زندگی پیش دانشگاهی، اجتماعی اول دبیرستان و جامعه شناسی دوم دبیرستان) انتخاب گردیده است. چون در این کتابها به تحکیم بنیان خانواده توجه شده است. که از روش نمونه گیری هدفمند انتخاب گردیده است. ابزار گرد آوری اطلاعات نیز با استفاده از تحلیل محتوای کتب های مورد نظر جمع آوری شده است. بدین صورت که تحکیم بنیان خانواده به دو عوامل بیرونی خانواده که شامل (فرهنگ و محیط اجتماعی، اقتصاد جامعه، خانواده های طرفین) و عوامل درونی خانواده که شامل (توجه به جایگاه خانواده، مساله سرپرستی خانواده، تثبیت نقشها، محبت زن و شوهر) بود تقسیم بندی شده است و سپس فراوانی مورد نظر و درصد فراوانی هر یک از مقوله ها محاسبه گردیده است. و همچنین تعداد فراوانی و درصد فراوانی هر یک از (آیه های قرآنی جداول، نمودار، تصاویر، متن) که به تحکیم بنیان خانواده توجه شده اند در کتب درسی با فراوانی شمارش شده اند. در پایان نتایجی که از تحقیق بدست آمده است بدین صورت بوده است؛ محتوای کتب درسی دوره پیش دانشگاهی نسبت به پایه های اول، دوم، سوم دبیرستان به عواملی که باعث تحکیم بنیان خانواده می شود کمتر توجه کرده است. در کتب درسی دوره متوسطه میزان توجه به تحکیم بنیان خانواده به ترتیب بیشتر به صورت متن، آیه های قرآنی تصاویر، جداول و نمودار بوده است.

کلمات کلیدی: تحلیل محتوا، کتب درسی، دوره متوسطه، تحکیم، بنیان خانواده، تفکیک، پایه های تحصیلی، ساختار محتوا

مقدمه

اهمیت پرداختن به موضوع «تحکیم خانواده»، ریشه در اهمیت نهاد خانواده دارد. نهاد مقدس خانواده، رکن بنیادین اجتماع بشری و محمل فرهنگ‌های گوناگون است تا آنجا که سعادت و شقاوت امت‌ها، مرهون رشادت و ضلالت خانواده می‌باشد. اولین شرط داشتن جامعه‌ای سالم و پویا، سلامت و پایداری خانواده است. همه دستاوردهای علمی و هنری بشر در سایه خانواده‌های سالم و امن پدید آمده است. قرآن کریم به‌عنوان برترین نسخه زندگی و عالی‌ترین راهنمای بشر برای دستیابی به حیات طیبه، بخشی عظیم از آیات را به تنظیم و تعدیل روابط اعضای خانواده، حقوق و وظایف همسران و فرزندان اختصاص داده است. رجوع به این آیات الهی می‌تواند انسان را برای دستیابی به بهترین راهکارها در تحکیم خانواده هدایت کند. برخی از سوره‌های قرآن به صورت خاص مسائل خانواده را بیان می‌کنند؛ مانند سوره‌های نساء، انسان، تحریم، طلاق و ... اهداف خانواده و اقتضای تأسیس آن ایجاب می‌کند که پایه‌گذاران آن یعنی زن و شوهر، در تحکیم و پایداری این بنا، نهایت سعی خود را بکنند و با همان انگیزه که بر تشکیل آن اقدام کردند، بر دوام آن اصرار ورزند تا وحدت و پویایی این نهاد مقدس تا پایان حفظ شود.

خانواده بنیادی‌ترین نهاد در جامعه انسانی است که وظیفه تربیت و سازندگی افراد و انسان‌ها را بر عهده دارد و اگر افراد نتوانند خانواده را تحکیم بخشند و افرادی باایمان در آن پرورش دهند، نمی‌توانند جامعه‌ای ایده‌آل برای نسل آینده بسازند و از فرهنگ ایمانی خود جا مانده و به اهداف متعالی خود نمی‌رسند. مقصود از تحکیم خانواده، فراگیری اصل اعتدال میان همگان، حاکمیت اخلاق و حفظ حقوق همه اعضاست. اگر هدف از برقراری زوجیت و تشکیل خانواده، به تعبیر قرآن، «سکونت و آرامش اعضا» است، لازم است که همه رفتارها و تعامل‌ها در راستای تحقق این هدف باشد. در این تحقیق سعی شده است عواملی که موجب تحکیم بنیان خانواده می‌شود را شناسایی کرده و میزان توجه به آن در کتب درسی دوره متوسطه را تجزیه و تحلیل کنیم. عواملی که باعث تحکیم بنیان خانواده می‌شود؛ را به دو عوامل بیرونی خانواده که شامل (محیط و فرهنگ اجتماعی، اقتصاد اجتماعی، خانواده‌های طرفین) و عوامل درونی خانواده که شامل (توجه به جایگاه خانواده،

مساله سرپرستی خانواده، تثبیت نقشها - محبت زن و شوهر) بود تقسیم شده است. و سپس فراوانی و درصد آن محاسبه گردیده است و میزان توجه به هریک از عوامل تقویت تحکیم خانواده بحث شده است.

هدف اصلی:

تحلیل محتوای کتب درسی متوسطه از لحاظ میزان توجه به تحکیم بنیان خانواده به تفکیک پایه های تحصیلی و ساختار محتوا

سوالهای تحقیق

میزان توجه کتب درسی دوره متوسطه از لحاظ توجه به تحکیم بنیان خانواده به تفکیک هر یک از پایه های تحصیلی و ساختار محتوا چقدر است؟

روش تحقیق

تحقیق حاضر به روش تحلیل محتوا انجام گرفته شده است. چون این روش در پژوهش های علوم رفتاری به ویژه روانشناسی و علوم تربیتی برای بررسی های مربوط به محتوای کتابهای درسی به کار برده می شود و برای بررسی محتوای آشکار پیامهای موجود در یک متن می توان از روش تحلیل محتوا استفاده کرد (بازرگان، حجازی، سرمد، ۱۳۹۰، ص ۱۳۲) بدین صورت که عوامل درونی و بیرونی تحکیم بنیان خانواده را شناسایی کرده و سپس فراوانی هر یک از آنها در کتب درسی متوسطه را با شمارش تعداد فراوانی آنها انجام شده است. و همچنین تعداد تصاویر، جداول، نمودار و متن بکار رفته در کتب درسی دوره متوسطه که به تحکیم بنیان خانواده اشاره شده است با تعداد فراوانی آنها شمارش شدند.

جامعه آماری

با توجه به تعریف، یک جامعه آماری عبارت است از مجموعه ای از افراد یا واحدها که دارای حداقل یک صفت مشترک باشند معمولاً در هر پژوهش، جامعه ی مورد بررسی یک جامعه آماری است که پژوهشگر مایل است درباره صفت (صفت ها) متغیر واحدهای آن به مطالعه بپردازد. (بازرگان، حجازی، سرمدی، ۱۳۹۰ ص ۱۷۶)

جامعه آماری مورد نظر تحقیق شامل تمامی کتب دوره متوسطه در سال ۱۳۹۵ که شامل (زبان - عربی - دین و زندگی - ریاضیات - فیزیک - شیمی - اقتصاد - فلسفه - اجتماعی - زیست - تاریخ) می باشد انتخاب گردیده است.

نمونه و روش نمونه گیری:

نمونه گروهی از اعضای یک جامعه ی تعریف شده است که اطلاعات مورد نیاز پژوهشی به کمک آن حاصل می شود. (دلاور، ۱۳۸۸ ص ۸۹)

نمونه مورد نظر در تحقیق ۴ کتاب دین و زندگی اول، دین و زندگی دوم، دین و زندگی سوم و دین و زندگی پیش دانشگاهی و کتب اجتماعی اول دبیرستان و جامعه شناسی دوم دبیرستان به عنوان نمونه در نظر گرفته شده است. به دلیل این که این کتابها به عوامل تحکیم بنیان خانواده اشاره شده است. در این پژوهش از روش نمونه گیری هدفمند استفاده شده است. چون یکی از کاربردهای نمونه گیری هدفمند انتخاب نمونه از موارد خاص است پس بعضی از کتب درسی دوره متوسطه را به عنوان نمونه انتخاب شده است که به تحکیم بنیان خانواده پرداخته است. در نمونه گیری هدفمند پژوهشگر مواردی را انتخاب می کند که با توجه به هدف تحقیق اطلاعات جدیدی داشته باشد.

قلمرو تحقیق (مکانی، زمانی، موضوعی)

چار چوب مکانی تحقیق تمامی ادارات آموزش و پرورش و همچنین مدارس در دوره متوسطه می باشد.

از نظر قلمرو زمانی نیز محتوای کتب درسی دوره متوسط در سال ۱۳۹۵ بررسی شده است. از نظر قلمرو

موضوع: موضوعات مربوط به خانواده در کتب درسی دوره متوسطه می باشد که با استفاده از روش تحقیق

تحلیل محتوا، کتب درسی دوره متوسطه از نظر توجه به تحکیم بنیان خانواده بررسی شده است.

کاربردهای پژوهش:

کاربرد در آموزش و پرورش: باعث می شود دفتر برنامه ریزی و تالیف کتابهای درسی متوجه شوند که در کتب درسی دوره متوسطه تا چه اندازه به تحکیم بنیان خانواده اشاره شده است و همچنین درصدد تلاش بیشتری برای گنجانیدن مطالب و محتویات بیشتری در مورد تحکیم بنیان خانواده در کتب درسی دوره متوسطه بپردازند.

ابزار اندازه گیری:

روایی و پایایی ابزار اندازه گیری

مفهوم روایی به این سوال پاسخ می دهد که ابزار اندازه گیری تا چه حد خصیصه مورد نظر را می

سنجد. بدون آگاهی از اعتبار ابزار اندازه گیری نمی توان به دقت داده های حاصل از آن اطمینان

داشت. (بازرگان، سرمدی، حجازی، ۱۳۹۰ ص ۱۷۰)

روایی: روش تعیین روایی تحلیل محتوای پژوهش حاضر نیز بدین صورت بود که برای انتخاب مؤلفه

ها و شاخصهای مفهوم تحکیم بنیان خانواده ، که شامل (عوامل بیرونی تحکیم بنیان خانواده و

عوامل درونی تحکیم بنیان خانواده) از منابع مرتبط در دسترس استفاده شد؛ مثلاً، جوادی

آملی (۱۳۶۹)، مکارم شیرازی (۱۳۷۳)، سالاری فر (۱۳۸۵) و...

پس از استفاده از منابع متعدد، مؤلفه ها و شاخصهای این پژوهش به تأیید تعدادی از مشاوران آموزش

خانواده و کارشناسان آموزش خانواده رسید.

-اعتبار (پایایی): پایایی یکی از ویژگی های فنی ابزار اندازه گیری است. مفهوم یاد شده با این امر

سرو کار دارد که ابزار اندازه گیری در شرایط یکسان تا چه اندازه نتایج یکسانی بدست می دهد.

(بازرگان، سرمدی، حجازی، ۱۳۹۰ ص ۱۶۶) برای برآورد پایایی از سه ارزیاب خواسته شد تا مقوله

های عوامل بیرونی توجه به تحکیم بنیان خانواده را بر اساس مؤلفه هایی که قبلاً تعریف شده بودند،

کدگذاری و پایایی فعالیتهای آنها را بررسی کنند. به عبارتی، پایایی ثبات طبقه بندی تعریف شده

بود، لذا ساده ترین راه تعیین پایایی کدگذارها و محاسبه ی ضریب پایایی به این صورت بود .

(دلاور، ۱۳۸۳):

تعداد واحدهایی که در یک طبقه کد گذاری شده اند = ضریب پایایی

مجموع کل تعداد واحدهای کد گذاری شده

از آنجا که در تحلیل محتوا ملاک مطلق برای قضاوت درباره ضریب پایایی وجود ندارد

صاحب‌نظران ملاک ۶۰ درصد را پذیرفته اند. پایایی این تحقیق بر اساس فرمول فوق برابر ۶۲/۶۹ که از پایایی لازم برخوردار است.

$$\frac{158}{252} * 100 = 62/69$$

۲۵۲

روش آماری:

روش آماری استفاده شده در این تحقیق میزان توجه به تحکیم بنیان خانواده در کتب درسی دوره ی متوسطه به تفکیک پایه های تحصیلی و ساختار محتوا از پژوهش توصیفی، تحلیلی استفاده شده است و فراوانی و درصد فراوانی هر یک از مقوله ها ارزیابی گردیده است.

جمع آوری اطلاعات

در این پژوهش تمام کتابهای دین و زندگی دبیرستان که شامل دین و زندگی اول دبیرستان، دین و زندگی دوم دبیرستان، دین و زندگی سوم دبیرستان و دین و زندگی پیش دانشگاهی، اجتماعی اول دبیرستان و جامعه شنا سی دوم دبیرستان بود مورد تحلیل قرار گرفته شده است.

در مورد سوال تحقیق: میزان توجه به تحکیم بنیان خانواده در کتب درسی دوره متوسطه به تفکیک پایه های تحصیلی و ساختار محتوا تحکیم بنیان خانواده به عوامل بیرونی و درونی خانواده تقسیم شده و تعداد فراوانی های هر کدام بر اساس پایه تحصیلی شمارش شده و سپس درصد فراوانی آن نیز محاسبه گردیده است. و همچنین کتب درسی متوسطه در پنج قالب تصویر، نمودار، جداول، آیه های قرآن، متن تقسیم شده است و سپس تعداد فراوانی هر کدام شمارش شده و سپس درصد فراوانی آن محاسبه گردیده است.

تجزیه و تحلیل داده ها

جدول شماره ۱-۱: شاخص های مربوط به عوامل درونی و بیرونی تحکیم بنیان خانواده

شاخص	مولفه	عوامل بیرونی خانواده
اسوه قرار دادن زندگی معصومین و دیگر خانواده ها در جامعه - برنامه های تلویزیونی، رادیویی، ماهواره ای که باعث تقویت خانوادگی می شود.	فرهنگ و محیط اجتماعی	عوامل بیرونی خانواده
اشتغال و آثار آن بر زندگی فرد - پول در جامعه - نظام اقتصادی و تضاد طبقاتی - کار و اشتغال در جامعه	اقتصاد جامعه	
احسان به پدر و مادر - دیدار و احترام به پدر بزرگ و مادر بزرگ	خانواده های طرفین (قبل از ازدواج)	
توجه به واژه ی خانواده که باعث تحکیم بنیان خانواده می شود.	توجه به جایگاه خانواده	عوامل درونی خانواده
مدیریت و نگاهبانی از حریم خانواده - نظارت پدری و مادری در خانواده	سرپرستی خانواده	
نقش مرد، زن، فرزند، مشترک زن و مرد، برادر، خواهر کوچکتر	تثبیت نقشها	
رابطه محبت آمیز با همسر - احترام نسبت به همدیگر	محبت زن و شوهر	

سوال تحقیق: میزان توجه به تحکیم بنیان خانواده در کتب متوسطه به تفکیک پایه های تحصیلی

جدول شماره ۱-۲: توزیع فراوانی توجه به تحکیم بنیان خانواده در پایه اول متوسطه

تحکیم بنیان خانواده	
عوامل بیرونی خانواده	عوامل درونی خانواده

تحقیقات کاربردی در علوم و تکنولوژی ایران

پایه اول متوسطه	فرهنگ و محیط اجتماعی	اقتصاد جامعه	خانواده های طرفین	توجه به جایگاه خانواده	سرپرستی خانواده	تثبیت نقشها	محبت زن و شوهر
فراوانی	۲۲	۳۵	۷	۲۵	۷	۲۷	۵
درصد فراوانی	۱۷/۲	۲۷/۳۵	۵/۴۶	۱۹/۵۳	۵/۴۶	۲۱/۱	۳/۹۰
فراوانی عوامل درونی و بیرونی خانواده	۶۴			۶۴			
مجموع فراوانی عوامل درونی و بیرونی خانواده	۱۲۸						

جدول شماره ۱-۲ نشان می دهد که در پایه اول متوسطه به اقتصاد جامعه با فراوانی ۳۵ که از عوامل بیرونی خانواده است بیشتر توجه شده به مولفه محبت زن و شوهر با فراوانی ۲۷ که از عوامل درونی خانواده است کمتر توجه شده است.

جدول شماره ۱-۳: توزیع فراوانی توجه به تحکیم بنیان خانواده در پایه دوم متوسطه

تحکیم بنیان خانواده							
عوامل بیرونی خانواده				عوامل درونی خانواده			
پایه دوم متوسطه	فرهنگ و محیط اجتماعی	اقتصاد جامعه	خانواده های طرفین	توجه به جایگاه خانواده	سرپرستی خانواده	تثبیت نقشها	محبت زن و شوهر

۱	۱	۱	۷	۳	۱۱	۵	فراوانی
۳/۴۵	۳/۴۵	۳/۴۵	۲۴/۱۳	۱۰/۳۵	۳۷/۹۳	۱۷/۲۴	درصد فراوانی
۱۰				۱۹			فراوانی عوامل درونی و بیرونی خانواده
۲۹							مجموع فراوانی عوامل درونی و بیرونی خانواده

جدول شماره ۱-۳ نشان می دهد که دریا یه دوم متوسطه به اقتصاد جامعه با فراوانی ۱۱ که از عوامل بیرونی خانواده است بیشتر توجه شده به مولفه محبت زن و شوهر ، تثبیت نقشها و سرپرستی خانواده با فراوانی ۱ که از عوامل درونی خانواده است کمتر توجه شده است.

جدول شماره ۱-۴: توزیع فراوانی توجه به تحکیم بنیان خانواده در پایه سوم متوسطه

تحکیم بنیان خانواده							
عوامل درونی خانواده				عوامل بیرونی خانواده			
محبت زن و شوهر	تثبیت نقشها	سرپرستی خانواده	توجه به جایگاه خانواده	خانواده های طرفین	اقتصاد جامعه	فرهنگ و محیط اجتماعی	پایه سوم متوسطه
۱۲	۲۴	۶	۱۷	۳	۲	۲	فراوانی

تحقیقات کاربردی در علوم و تکنولوژی ایران

۱۸/۲	۳۶/۳۶	۹/۰۹	۲۵/۷۵	۴/۵۴	۳/۰۳	۳/۰۳	درصد فراوانی
۵۹				۷			فراوانی عوامل درونی و بیرونی خانواده
۶۶							مجموع فراوانی عوامل درونی و بیرونی خانواده

جدول شماره ۱-۴ نشان می دهد که در پایه سوم متوسطه به تثبیت نقشها با فراوانی ۲۴ که از عوامل درونی خانواده است بیشتر توجه شده و به مولفه های اقتصاد جامعه و فرهنگ و محیط اجتماعی با فراوانی ۲ که از عوامل بیرونی خانواده است کمتر توجه شده است.

جدول شماره ۱-۵: توزیع فراوانی توجه به تحکیم بنیان خانواده در پایه پیش دانشگاهی

تحکیم بنیان خانواده							
عوامل درونی خانواده				عوامل بیرونی خانواده			
محبت زن و شوهر	تثبیت نقشها	سرپرستی خانواده	توجه به جایگاه خانواده	خانواده های طرفین	اقتصاد جامعه	فرهنگ و محیط اجتماعی	پایه پیش دانشگاهی
۱	۲	۱	۳	۱	۷	۵	فراوانی
۵	۱۰	۵	۱۵	۵	۳۵	۲۵	درصد فراوانی

۷	۱۳	فراوانی عوامل درونی و بیرونی خانواده
۲۰		مجموع فراوانی عوامل درونی و بیرونی خانواده

جدول شماره ۱-۵ نشان می دهد که در دین و زندگی پیش دانشگاهی به اقتصاد جامعه با فراوانی ۷ که از عوامل بیرونی خانواده است بیشتر توجه شده و به مولفه های سرپرستی خانواده و محبت زن و شوهر با فراوانی ۱ که از عوامل درونی خانواده است و همچنین خانواده های طرفین کمتر توجه شده است.

سوال تحقیق: میزان توجه به تحکیم بنیان خانواده در کتب متوسطه به تفکیک قالب و ساختار محتوا

جامعه شناسی دوم دبیرستان	اجتماعی اول دبیرستان		دین و زندگی پیش دانشگاهی		دین و زندگی سوم دبیرستان		دین و زندگی دوم دبیرستان		دین و زندگی اول دبیرستان			
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد		
۳۳	۳	۹/۶	۱	۴/۱	۰	۱/۴۴	۰	۶/۰۶	۲	۳/۸۴	۱	تساویر
۱۱/۱۱	۰	۲/۸۸	۳	۴/۱	۰	۱/۴۴	۰	۶/۰۶	۲	۱/۳۸	۴	جداول
۱۱/۱۱	۰	۴/۸۰	۵	۴/۱	۰	۱/۴۴	۰	۳/۰۳	۰	۳/۸۴	۰	نمودار

۱۱/۱۱	۰	۱۹۶	۰	۴/۱	۰	۱۵۹	۸	۶/۰۶	۲	۱۲۳	۵	آیه های قرآنی
						۱۱				۱۹		
۱/۳۳	۳	۱/۳۸	۹۴	۱/۳۳	۲۰	۱/۰۵	۵۸	۱/۷۸	۲۶	۱/۶۹	۱۵	متن
						۸۴		۷۸		۵۷		
	۶		۱۰۳		۲۰		۶۶		۳۲		۲۵	مجموع فراوانی

جدول شماره ۱-۶: توزیع فراوانی میزان توجه به تقویت بنیان خانواده در کتب درسی متوسطه به تفکیک قالب و ساختار محتوا

جدول شماره ۱-۶ نشان می دهد که در دین و زندگی اول دبیرستان به متن با فراوانی ۱۵ بیشترین توجه به تحکیم بنیان خانواده شده است. در دین و زندگی دوم دبیرستان به متن با فراوانی ۲۶ بیشترین توجه به تحکیم بنیان خانواده شده است. در دین و زندگی سوم دبیرستان به تصاویر، جداول، نمودار هیچ توجهی نشده است، به متن با فراوانی ۵۸ بیشترین توجه به تحکیم بنیان خانواده شده است. در اجتماعی اول دبیرستان به متن با فراوانی ۹۴ بیشترین توجه به تقویت بنیان خانواده پرداخته است. و به آیه های قرآنی هیچ توجهی نداشته است. در جامعه شناسی دوم دبیرستان به تصاویر و متن با فراوانی ۳ بیشترین توجه شده است و به جداول و نمودار و آیه های قرآنی هیچ توجهی نشده است.

بحث و نتیجه گیری

نتایج بدست آمده از سوال تحقیق: میزان توجه به تحکیم بنیان خانواده در کتب دوره متوسطه به تفکیک

پایه های تحصیلی:

پایه اول متوسطه: در پایه اول با مجموع ۱۲۸ فراوانی به تحکیم بنیان خانواده توجه شده است.

پایه دوم متوسطه: در پایه دوم با مجموع ۲۹ فراوانی به تحکیم بنیان خانواده توجه شده است

پایه سوم متوسطه: در پایه سوم با ۶۶ فراوانی به تحکیم بنیان خانواده توجه شده است.

پایه پیش دانشگاهی: در پایه پیش دانشگاهی با فراوانی ۲۰ به تحکیم بنیان خانواده توجه شده است.

نتیجه گیری کلی از سوال تحقیق: در پایه اول متوسطه با مجموع ۱۲۸ فراوانی بیشترین و پایه پیش دانشگاهی با فراوانی ۲۰ کمترین فراوانی به تحکیم بنیان خانواده توجه شده است.

با توجه به اینکه دانش آموزان پیش دانشگاهی نسبت به دانش آموزان اول بزرگتر بوده و به سن ازدواج نزدیکتر می شوند انتظار می رفت در کتب متوسطه بیشتر به آن پرداخته شود متاسفانه کمترین توجه به آن شده است.

نتایج بدست آمده از سوال تحقیق: میزان توجه به تقویت بنیان خانواده در کتب درسی متوسطه به تفکیک سا ختار محتوا:

دین و زندگی اول دبیرستان: در دین و زندگی اول دبیرستان به متن با فراوانی ۱۵ بیشترین توجه شده است و به نمودار با فراوانی ۰ هیچ توجهی نشده است

دین و زندگی دوم دبیرستان: در دین و زندگی دوم دبیرستان به متن با فراوانی ۲۶ بیشترین توجه شده است. و به نمودار با فراوانی ۰ هیچ توجهی نشده است.

دین و زندگی سوم دبیرستان: در دین و زندگی سوم دبیرستان به متن با فراوانی ۵۸ بیشترین توجه شده است. و به تصاویر، جداول، نمودار با فراوانی ۰ هیچ توجهی نشده است.

دین و زندگی پیش دانشگاهی: در دین و زندگی پیش دانشگاهی به متن با فراوانی ۲۰ بیشترین توجه شده است. و به تصاویر، جداول، نمودار، آیه های قرآنی با فراوانی ۰ هیچ توجهی نشده است.

اجتماعی اول دبیرستان: در اجتماعی اول دبیرستان به متن با فراوانی ۹۴ بیشترین توجه شده است. و به آیه های قرآنی هیچ توجهی نشده است.

جامعه شناسی دوم دبیرستان: در جامعه شناسی دوم دبیرستان به متن و تصاویر با فراوانی ۳ بیشترین

توجه شده است. و به جداول، آیه های قرآنی، و نمودار با فراوانی ۰ هیچ توجهی نشده است.

نتیجه گیری کلی از سوال تحقیق در کتب درسی دوره متوسطه میزان توجه به تحکیم بنیان خانواده در تمام پایه ها به ترتیب بیشتر به صورت متن نسبت به جداول، تصاویر، نمودار، آیه های قرآنی بوده است.

پیشنهادهای کاربردی

به مولفین و برنامه ریزان کتب درسی پیشنهاد می شود با توجه به اینکه دوره متوسطه دوره مهمی از زندگی است و دانش آموزان پایه پیش دانشگاهی برای زندگی جدید و به ازدواج نزدیکتر می شوند در پایه پیش انشگاهی بیشتر از دیگر پایه ها به تحکیم بنیان خانواده بپردازند و عواملی که باعث تحکیم بنیان خانواده می شود به صورت آیه های قرآنی در کتب درسی افزایش دهند.

منابع

قرآن کریم

- ۱- بازرگان، عباس، حجازی، الهه، سرمد، زهره. (۱۳۹۰). روشهای تحقیق در علوم رفتاری، تهران: آگاه
- ۲- جوادی آملی، عبدالله. (۱۳۶۹). زن در آئینه جمال و جلال، تهران: رجاء.
- ۳- دلاور، علی. (۱۳۸۸). روش تحقیق در روانشناسی و علوم تربیتی، تهران: نشر ویرایش.
- ۴- سالاری فر، محمدرضا. (۱۳۸۵). خانواده در نگرش اسلام و روان شناسی، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، قم: انتشارات سمت، چاپ اول.
- ۵- مکارم شیرازی، ناصر. (۱۳۷۴). تفسیر نمونه، تهران: دارالکتب الاسلامیه .